

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 6Co/649/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1313211613
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 03. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Murgaš
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2015:1313211613.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Murgaša a sudcov JUDr. Dariny Kuchtovej a JUDr. Branislava Krála, v právnej veci žalobcu: Dopravný podnik Bratislava, a. s., Olejkárska ul. č. 1, Bratislava, zast. JUDr. Vladimírom Kánom, AK ECKER-KÁN & Partners, Nám. M. Benku č. 9-C1, Bratislava, proti žalovanému: F. U., M. Q. D. E.. Č.. XX, Q., t. č. na neznámom mieste, zast. opatrovníčkou T. Č., zamestnankyňou Okresného súdu Bratislava III, o zaplatenie 50,50 eur s prísl., na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III z 26. augusta 2014 č. k. 14C/154/2014-20, takto

rozhodol:

Napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa sa p o t v r d z u j e.

Žalovanému sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol žalobu, ktorou sa žalobca voči žalovanému domáhal zaplatenia sumy 50,50 eur, z titulu cestovného a úhrady za nepreukázanie sa cestovným lístkom. Žalovanému súd prvého stupňa nepriznal náhradu trov konania.

Vykonaným dokazovaním súd prvého stupňa zistil, že žalovaný dňa 12. 4. 2011 o 16:07 hod cestoval dopravným prostriedkom žalobcu, linkou MHD č. 50 - autobusom a pri kontrole sa nepreukázal platným cestovným lístkom. Žalovaný nezaplatil cestovné 0,50 eur ani postih 50,- eur. Súd prvého stupňa mal za to, že použitím dopravného prostriedku MHD žalovaným došlo medzi účastníkmi konania k uzavretiu zmluvy o preprave osôb podľa § 760 a nasl. Obč. zák. Právny vzťah vzniknutý medzi účastníkmi konania z tejto zmluvy považoval za právny vzťah zo spotrebiteľskej zmluvy podľa Občianskeho zákonníka. Žalobca - dopravca pri jej uzatváraní koná v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti a žalovaný - cestujúci ako spotrebiteľ pri uzatváraní zmluvy o preprave nekoná v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti, zamestnania alebo povolania. Keďže žalobcom uplatnený nárok je nárokom zo spotrebiteľskej zmluvy, súd prvého stupňa bol v zmysle § 5b zákona o ochrane spotrebiteľa povinný prihliadnuť na premlčanie ex offo aj bez toho, aby sa žalovaný, resp. jeho opatrovník premlčania dovoľával v zmysle Občianskeho zákonníka. Ustanovenie § 5b zákona o ochrane spotrebiteľa je totiž špeciálnou právnou úpravou vo vzťahu k právnej úprave § 100 ods. 1 Obč. zák. a je nevyhnutné aplikovať ho prednostne. Súd prvého stupňa ďalej poukázal na ustanovenie § 108 Obč. zák., podľa ktorého je na uplatnenie práva z prepravy stanovená jednoročná premlčacia doba, s výnimkou práva na náhradu škody. Mal za to, že žalobca má nárok nielen na cestovné podľa § 760 Obč. zák., ale aj na úhradu za nepreukázanie sa platným cestovným lístkom v zmysle zákona č. 168/1996 Z. z., hoci tento nárok nie je výslovne v Občianskom zákonníku upravený. Keďže zákon neupravuje ani premlčanie tohto nároku dopravcu a ani začiatok plynutia premlčacej doby, na základe analógie legis súd prvého stupňa

aplikoval na premlčanie tohto nároku právnu úpravu obsahom a účelom danému vzťahu najbližšiu a pre začiatok plynutia jednoročnej premlčacej doby vychádzal z § 563 Obč. zák., podľa ktorého je dlžník povinný splatiť dlh prvý deň po tom, ako ho žalobca ako veriteľ o plnenie požiadal. Na základe uvedeného súd prvého stupňa dospel k záveru, že jednoročná premlčacia doba na uplatnenie predmetného nároku začala plynúť dňa 12. 4. 2011, teda deň po tom, ako revízor cestujúceho vyzval na zaplatenie a uplynula dňa 12. 4. 2012, pričom žaloba bola podaná na súd prvého stupňa až dňa 1. 7. 2013, teda oneskorene. Súd prvého stupňa tak nemohol žalobcovi priznať premlčané právo a žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p.

Proti tomuto rozhodnutiu podal odvolanie žalobca. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalobe vyhovel alebo aby ho zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Uviedol, že súd prvého stupňa svojim rozhodnutím porušil jeden zo základných princípov právneho poriadku Slovenskej republiky - zákaz retroaktivity. Podľa § 100 ods. 1 Obč. zák. na premlčanie súd prihliada len na námietku dlžníka. Žalobca mal za to, že v prejednávanej príhode nebolo zo strany súdu prvého stupňa možné použiť zákon o ochrane spotrebiteľa v časti novelizovaného ustanovenia § 5b, a to z dôvodu absencie prechodných ustanovení. Návrh na vydanie platobného rozkazu zo strany žalobcu bol na príslušný súd podaný pred dňom účinnosti novely zákona o ochrane spotrebiteľa, t. j. pred dňom 1. 5. 2014. Retroaktívne použitie právnej normy - ustanovenia § 5b zákona o ochrane spotrebiteľa je pritom neprípustné a v rozpore s princípom právnej istoty. Právne vzťahy, ktoré vznikli za platnosti a účinnosti skoršieho právneho predpisu, sa v čase platnosti a účinnosti neskoršieho právneho predpisu naďalej spravujú právnym predpisom, za účinnosti ktorého vznikli, ak neskorší predpis neustanovuje inak. Keďže v novele zákona o ochrane spotrebiteľa prechodné ustanovenia vzťahujúce sa na ustanovenie § 5b s ohľadom na súdne konania začaté pred dátumom účinnosti predmetnej novely chýbajú, žalobca zastával názor, že súd prvého stupňa bol v konaní začatom na základe návrhu na vydanie platobného rozkazu zo dňa 7. 5. 2013, doručeného súdu prvého stupňa dňa 1. 7. 2013, t. j. pred dátumom účinnosti novely zákona o ochrane spotrebiteľa č. 102/2014 Z. z., povinný postupovať podľa doterajších predpisov, a teda v zmysle § 100 ods. 1 Obč. zák., kedy súd na premlčanie prihliadne len na námietku dlžníka. V danej veci však dlžník námietku neuplatnil. Žalobca ďalej vo svojom odvolaní uviedol, že žalovaný sa dňa 12.4.2011 na linke MHD č. 50 na výzvu revízora nepreukázal platným cestovným lístkom alebo iným platným cestovným dokladom, a preto mu v zmysle čl. 6 Prepravného poriadku mestskej hromadnej dopravy v Bratislave a čl. 5 Tarify mestskej hromadnej dopravy v Bratislave vznikla povinnosť zaplatiť cestovné 0,50 eur a úhradu 50,- eur. Povinnosť žalovaného zaplatiť úhradu pri nepreukázaní sa platným cestovným lístkom vznikla v zmysle § 9 písm. b/ v spojení s § 11 ods. 1 písm. d/ a § 14 ods. 2 zákona č. 168/1996 Z. z. o cestnej doprave v znení neskorších predpisov, a teda nepatrí medzi práva z prepravy v zmysle § 760 Obč. zák. Občiansky zákonník pritom stojí na princípe premlčania so všeobecnou premlčacou dobou a v zmysle legislatívy platnej a účinnej do 1. 5. 2014 súd prihliadne na premlčanie iba za predpokladu, že dlžník vznesie námietku premlčania a súčasne sa premlčania dovoľá. Nakoľko dlžník v danej veci námietku premlčania nevzniesol a premlčania sa nedovoľal, súd prvého stupňa podľa žalobcu nepostupoval správne, keď jeho žalobu zamietol z dôvodu premlčania nároku.

Opatrovníčka žalovaného vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu s poukazom na ust. § 100 ods. 1 a § 108 Obč. zák. vzniesla námietku premlčania.

Odvolací súd, ktorý bol viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, prejednal odvolanie bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

Odvolací súd sa v prvom rade zaoberal charakterom vzťahu medzi účastníkmi konania, pričom dospel zhodne so súdom prvého stupňa k záveru, že ide o spotrebiteľský vzťah a zmluva o preprave uzatváraná medzi žalobcom ako dopravcom a cestujúcim je spotrebiteľskou zmluvou v zmysle § 52 ods. 1 Obč. zák. Ide totiž o zmluvu, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch, pričom cestujúci nemá možnosť podstatným spôsobom, resp. žiadnym spôsobom ovplyvniť obsah dopravcom vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy. Podľa Prepravného poriadku MHD v Bratislave je tento prepravný poriadok, Tarifa MHD a cestovné poriadky umiestnené na zástavkách verejným návrhom na uzavretie zmluvy o

preprave osôb. Cestujúci sa však môže jedine rozhodnúť, či služby poskytované dopravcom využije a bude akceptovať ním stanovený Prepravný poriadok MHD v Bratislave, Tarify MHD a cestovné poriadky alebo služby dopravcu nevyužije, nemá však možnosť dohodnúť si individuálne podmienky, za akých tieto služby bude využívať, ani žiadnym spôsobom zasahovať do ich obsahu. V zmysle uvedeného je právny vzťah medzi žalobcom a žalovaným v prejednávanej veci právnym vzťahom zo spotrebiteľskej zmluvy, ktorý musí byť posudzovaný podľa ustanovení upravujúcich právne vzťahy spotrebiteľského charakteru. Žalobca (doprovca) má pritom v tomto vzťahu postavenie dodávateľa v zmysle § 52 ods. 3 Obč. zák. a zároveň predávajúceho v zmysle § 2 písm. b/ zákona č. 250/2007 Z. z., keďže pri uzatváraní a plnení zmluvy o preprave koná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti, ktorou okrem iného je aj pravidelná verejná cestná hromadná mestská doprava osôb. Žalovaný (cestujúci) vystupuje v postavení spotrebiteľa (§ 52 ods. 4 Obč. zák. a § 2 písm. a/ zákona č. 250/2007 Z. z.). Súd prvého stupňa tak v nadväznosti na túto skutočnosť postupoval správne, keď v danej veci v súlade s § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa ex officio prihliadol na premlčanie nároku žalobcu a odvolacie námietky žalobcu v tomto smere nie sú dôvodné.

V zmysle § 108 Obč. zák. je na uplatnenie práva z prepravy stanovená jednoročná premlčacia doba. Toto zákonné ustanovenie platí pre všetky práva vzniknuté z osobnej a nákladnej prepravy (§ 760 až § 773 Obč. zák.), s výnimkou práva na náhradu škody v zmysle § 764 Obč. zák., pre premlčanie ktorého platí § 106 Obč. zák. V jednoročnej premlčacej dobe podľa § 108 Obč. zák. sa teda premlčuje nielen nárok dopravcu na cestové vyplývajúci z § 760 Obč. zák., ale aj jeho nárok na úhradu pri nepreukázaní sa platným cestovným lístkom v zmysle zák. č. 168/1996 Z. z. o cestnej doprave. Tento nárok totiž taktiež patrí medzi práva z prepravy v zmysle § 760 Obč. zák., hoci v ňom nie je výslovne uvedený. Zákon č. 168/1996 Z. z. bol verejnoprávnym predpisom, ktorý okrem iného upravoval aj vzťahy medzi cestujúcimi a dopravcom, teda občianskoprávne vzťahy. Odvolací súd považuje za správny postup súdu prvého stupňa, ktorý otázku premlčania nároku dopravcu na úhradu pri nepreukázaní sa platným cestovným lístkom (§ 14 ods. 2 zákona č. 168/1996 Z. z.) posúdil na základe analógie legis (§ 853 ods. 1 Obč. zák.) podľa tých ustanovení Občianskeho zákonníka, ktoré upravujú vzťahy obsahom a účelom najbližšie, teda podľa ustanovenia § 108 Obč. zák., pretože zákon č. 168/1996 Z. z. premlčanie uvedeného nároku osobitne neupravoval. Zároveň neupravoval ani začiatok plynutia premlčacej doby na uplatnenie práva na úhradu pri nepreukázaní sa platným cestovným lístkom. Preto je podľa názoru odvolacieho súdu namiesto aplikácia ust. § 563 Obč. zák., v zmysle ktorého dlžník - cestujúci je povinný splatiť dlh prvého dňa potom, ako ho veriteľ - dopravca o plnenie požiadal. Týmto dňom teda nastáva splatnosť dlhu a zároveň je v tento deň možné prvýkrát uplatniť právo podaním žaloby na súd.

V prejednávanej veci žalovaný cestoval na linke MHD č. 50 v Bratislave dňa 12. 4. 2011, kedy ho revízor aj vyzval na zaplatenie cestovného 0,50 eur a postihu 50,- eur. Jednoročná premlčacia doba na uplatnenie nároku žalobcu na súde tak začala plynúť dňa 13. 4. 2011 a jej koniec v súlade s § 122 ods. 2 prvá veta Obč. zák. pripadol na deň 12. 4. 2012 (štvrtok). Žalobca podal žalobu na súd dňa 1. 7. 2013, t. j. oneskorene, po uplynutí premlčacej doby v zmysle § 108 Obč. zák. Vzhľadom na skutočnosť, že v danej veci ide o spor zo spotrebiteľskej zmluvy, súd prvého stupňa správne žalobcovi premlčané právo nepriznal aj bez vznesenej námietky premlčania zo strany žalovaného (§ 5b zákona č. 250/2007 Z. z.), keď túto opatrovníčka žalovaného vzniesla až v priebehu odvolacieho konania vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu.

Odvolací súd nepovažoval za dôvodnú odvolaciu námietku žalobcu, že pri cestovaní bez cestovného lístka je namieste použiť § 101 Obč. zák. o všeobecnej premlčacej dobe. Nárok na zaplatenie úhrady pri nepreukázaní sa platným cestovným lístkom totiž nemôže vzniknúť samostatne a oddelene len na základe zák. č. 168/1996 Z. z. o cestnej doprave, ale len spolu s nárokom na zaplatenie cestovného. Obidva nároky tak vznikajú súčasne a výlučne zo zmluvy o preprave osôb v MHD, resp. z jej porušenia. U obidvoch nárokov sa preto dĺžka premlčacej doby riadi ust. § 108 Obč. zák., a teda je jednoročná.

Rovnako nedôvodná je aj odvolacia námietka žalobcu, že súd prvého stupňa aplikáciou ustanovenia § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. v znení účinnom od 1. 5. 2014 na konanie začaté pred týmto dátumom porušil zásadu zákazu retroaktivity a správne mal postupovať podľa § 100 ods. 1 Obč. zák. a na premlčanie prihliadnuť len na základe námietky dlžníka. Ust. § 5b zák. č. 205/2007 Z. z. bolo do tohto zákona

zavedené s účinnosťou od 1. 5. 2014 zákonom č. 102/2014 Z. z. Podľa tohto ustanovenia orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliada aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo na inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na skutočnosť, že napriek tomu, že samotné premlčanie má hmotnoprávny charakter, ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. má procesnú povahu vyplývajúcu z jeho znenia, keď toto ustanovenie normuje predovšetkým procesnú činnosť orgánu rozhodujúceho o nároku zo spotrebiteľskej zmluvy. Na jeho základe sa súdu ako orgánu rozhodujúcemu o nároku zo spotrebiteľskej zmluvy ukladá povinnosť v súdnom konaní z úradnej povinnosti prihliadať na premlčanie v spotrebiteľských veciach, teda ide o konkrétny procesný postup súdu v konaní. Keďže ide o procesné ustanovenie, v prípade absencie prechodného ustanovenia potom platí, že súd postupuje podľa právneho stavu účinného v čase rozhodovania súdu. Vzhľadom na skutočnosť, že v čase rozhodovania súdu prvého stupňa už ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. bolo účinné, súd prvého stupňa bol povinný aplikovať ho vo všetkých prebiehajúcich konaniach vrátane súdnych konaní začatých pred jeho účinnosťou, t. j. pred 1. 5. 2014, akým je aj konanie v prejednávanej veci. Odvolací súd pre úplnosť poznamenáva, že zákon č. 250/2007 Z. z. je lex specialis vo vzťahu k Občianskemu zákonníku ako lex generalis. Pokiaľ teda otázka prihliadania na premlčanie uplatneného nároku je v § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. upravená odlišne od § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka, prednosť má špeciálna úprava zákona č. 250/2007 Z. z. a súd prvého stupňa nepochybil, keď podľa nej postupoval.

Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil podľa § 219 ods. 1, 2 O. s. p.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p. a žalovanému, ktorý mal v odvolacom konaní plný úspech, náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, pretože mu žiadne nevznikli.

Toto rozhodnutie bolo odvolacím senátom prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.